

Sessió cinquena. Població i poblament

La sessió cinquena del Primer Congrés Català de Geografia tractà de *l'estudi de la població i del poblament a la Catalunya moderna*. Havia de presidir Tacte el professor **Marc-Aureli Vila i Comaposada**, delegat de l'Institut d'Estudis Catalans prop de la Societat Catalana de Geografia, però una malaltia presentada darrerament li ho va impedir. En lloc d'ell, presidí l'acte el doctor **Lluís Casassas**.

Actuarem de Ponents el professor **Tomàs Vidal i Bendito**, catedràtic dels Centres Universitaris del Camp de Tarragona, la professora de la Universitat de Barcelona **Isabel Pujadas i Rubies** i el senyor **Enric Mendizàbal i Riera** del Centre d'Estudis Demogràfics.

Eren dos quarts de deu del matí del dijous, dia 14 de març, quan començà l'acte amb unes paraules del professor **Casassas** en les quals posà de relleu la importància i l'oportunitat de les ponències que s'anaven a presentar, perquè encara que els moviments demogràfics actuals no tenen l'espectacularitat dels que tingueren lloc als decennis presidits pels corrents immigratoris, presenten, en canvi, aspectes de gran interès: la urbanització general del territori de Catalunya, amb les consegüents repercussions en els comportaments de la societat, els fluxos més intensos de la població per raó del treball, de l'oci i l'esplai, per les compres, per la cultura, la generalització de les segones residències, etc.

A continuació, el doctor **Tomàs Vidal i Bendito**, catedràtic de la Facultat de Filosofia i Lletres dels Centres Universitaris del Camp de Tarragona presentà la seva ponència, titulada *La urbanització del territori i de la societat de Catalunya*. Tomàs Vidal va explicar el procés de concentració de la població de Catalunya a les ciutats, tot mostrant l'increment de la població que hi viu com l'increment del nombre de ciutats al llarg dels segles XIX i XX. El Doctor Vidal va mostrar uns mapes i uns gràfics molt explicatius d'aquest procés que ha conformat la Catalunya actual.

Després, la professora de la Universitat de Barcelona, doctora **Isabel Pujadas i Rúbies**, del Centre d'Estudis Demogràfics, presentà la seva ponència dedicada a l'anàlisi de *la Població i la demografia a Catalunya*. La Doctora **Isabel Pujades** va fer un repàs dels principals fenòmens demogràfics que han afectat la població de Catalunya al llarg del segle XX: les dues onades immigratòries (la dels anys vint i la del període 1960-75), l'allargament de l'esperança de vida (que ha passat de 30 a 75 anys) i el declivi de la fecunditat. Així mateix va fer esment del que ha succeït pel conjunt de Catalunya en els darrers anys: una estabilitat numèrica de la població acompanyada per un saldo migratori negatiu i molt minso creixement natural. Va ressaltar, però, que l'estabilitat numèrica no havia de fer oblidar la importància de les migracions internes de Catalunya.

Finalment, el senyor **Enric Mendizàbal i Riera**, del Centre d'Estudis Demogràfics presentà la seva ponència, que duia per títol: *Les noves tendències del poblament*. Va demanar una nova reflexió sobre el concepte *poblament*, que és el que s'entén habitualment com la distribució de la població en l'espai. Analitzà les antigues tendències del poblament a Catalunya, tendències que arriben fins els segles XIX i XX quan s'accentuen les migracions de les àrees rurals i agrícoles, i el desenvolupament del sistema urbà i la creació

de ciutats noves. Actualment, cal estudiar els nous conceptes en la geografia del poblament: la suburbanització (i la desurbanització) i la gentrificació. En la segona part de la seva intervenció el sr. Mendizàbal estudià el que ha succeït de tot això a Catalunya. Comentà uns mapes que ho mostraven i es veié l'existència de la ciutat concentrada, d'una zona d'ombra urbana i una rural-urbana, als voltants de Barcelona, d'unes àrees on la població creix i d'una Catalunya on disminueix la població.

A aquesta sessió es presentaren les comunicacions següents que foren llegides pels seus autors respectivament:

Anton i Clavé, Salvador: *La creixent hipertròfia del litoral de Tarragona*.

Arribas i Quintana, Ramon: *Els indicadors territorials en l'estudi de L. població de la Regió Metropolitana de Barcelona. Els nivells de saturació*.

Blanco Gutiérrez, M. Agustina: *Hacia una reestructuración de las migraciones interregionales en España*.

Felip i Fillat, Rosa-Anna: *Relació entre poblament, poblado i altitud en zones de muntanya. Alta Ribagorça, Pallars Jussà i Pallars Sobirà*.

Luzón Benedicto, José Luís: «*La Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya a L'Havana*». *Una fuente para el estudio de la emigración catalana a Cuba (1841-1970)*.

Mompart i Penina, Anna i Treviño Maruri, Rocío: *L'activitat de la dona a la ciutat de Barcelona*.

Solsona i Pairó, Montserrat, Suárez, Leticia i Treviño Maruri, Rocío: *Geografia de la poblado activa a Catalunya en el context de l'Europa mediterrània: 1986*.

Finalment, intervingueren diversos assistents que encetaren un debat amb algun dels components de la mesa, que aclariren punts concrets de les seves exposicions inicials.

Tomás Vidal explica la ponència.

Isabel Pujadas parla de la població.

Enric Mendizàbal exposa la seva ponència.

Ramon Arribas defensa la seva comunicació.

José Luis Luzon explica la seva comunicació.